

СПРАВА «МЕФЕДОВ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF MEFEDOV v. UKRAINE)

(Заява № 33279/16)

Стислий виклад рішення від 16 травня 2024 року

У межах розслідування кримінальної справи Приморський районний суд міста Одеси своєю ухвалою від 06 травня 2014 року помістив заявника під варту. Малиновський районний суд міста Одеси (далі – районний суд) 26 березня 2015 року ухвалив відповідно до частини третьої статті 315 Кримінального процесуального кодексу України, що строк тримання заявника під вартою «вважатиметься продовженим» до 24 травня 2015 року, без зазначення будь-яких підстав для такого тримання. Ця ухвала оскарженню не підлягала. Заявник на підставі ухвали від 27 листопада 2015 року про продовження строку тримання під вартою і можливості звільнення під заставу вніс 30 листопада 2015 року заставу, але його не звільнили, оскільки того ж дня Апеляційний суд Одеської області задовольнив апеляційну скаргу прокурора на ухвалу від 27 листопада 2015 року та призупинив її виконання. Заявник залишився під вартою. Скарга заявника щодо його звільнення розглядалася судами першої та апеляційної інстанцій. У результаті 04 лютого 2016 року районний суд повторно розглянув скаргу заявника про звільнення з-під варти та відмовив у її задоволенні як необґрунтованої. Строк тримання заявника під вартою декілька разів продовжувався на аналогічних підставах, подібних зазначеним в ухвалі Приморського районного суду міста Одеси від 06 травня 2014 року. 18 вересня 2017 року суд першої інстанції визнав заявника невинуватим і звільнив його з-під варти. Як зазначено у рішенні Європейського суду, апеляційне провадження ще триває. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктами 1, 3 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) щодо законності та обґрунтованості тримання його під вартою, а також за пунктом 5 статті 5 Конвенції щодо відсутності права на відшкодування за стверджені порушення пунктів 1 та 3 статті 5 Конвенції. Розглянувши скаргу за пунктом 1 статті 5 Конвенції стосовно свавільності тримання заявника під вартою на підставі ухвали суду від 26 березня 2015 року Європейський суд, посилаючись на рішення у справі «Ігнатов проти України», дійшов висновку, що тримання заявника під вартою на підставі вказаної ухвали суду, тобто з 26 березня до 24 травня 2015 року, суперечило пункту 1 статті 5 Конвенції. Щодо тримання заявника під вартою після внесення застави Європейський суд зазначив, що положення Кримінального процесуального кодексу України на той момент не передбачали процедури, за допомогою якої можна було б оскаржити рішення суду першої інстанції про продовження строку тримання обвинуваченого під вартою. Так само не існувало законодавчої норми, яка б дозволяла призупинити виконання рішення суду щодо тримання обвинуваченого чи підозрюваного під вартою. Отже, вимога «законності» не була дотримана. У зв'язку

з цим незвільнення органами державної влади заявника після внесення застави 30 листопада 2015 року не відповідало національному законодавству та порушувало пункт 1 статті 5 Конвенції. Європейський суд, посилаючись на свої висновки у справах «Ігнатов проти України» та «Котій проти України», констатував порушення пунктів 3 і 5 статті 5 Конвенції у зв'язку з тривалим та необґрунтованим триманням заявника під вартою під час досудового розслідування, яке тривало з дня поміщення під варту 06 травня 2014 року до визнання його невинуватим 18 вересня 2017 року, тобто понад три роки і чотири місяці, та відсутністю ефективного та забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування у зв'язку з триманням його під вартою.
ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. Оголошує заяву прийнятною;

2. Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з незаконністю тримання заявника під вартою з 26 березня до 24 травня 2015 року;

3. Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з незвільненням органами державної влади заявника 30 листопада 2015 року після внесення застави;

4. Постановляє, що було порушено пункт 3 статті 5 Конвенції у зв'язку з тривалим і необґрунтованим триманням заявника під вартою;

5. Постановляє, що було порушено пункт 5 статті 5 Конвенції у зв'язку з відсутністю ефективного і забезпеченого правовою санкцією права на відшкодування у зв'язку з триманням його під вартою усупереч пунктам 1 і 3 статті 5 Конвенції;

6. Постановляє, що (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 3 900 (три тисячі дев'ятсот) євро та додатково суму будь якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу; (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти».